

Asia: VN/32556/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi jätelain ja ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Lausunto

5 b § Jätteeksi luokittelun päätyminen

-

137 § Muutoksenhaku

-

143 b § Tiedonsaantioikeus jätehuollon rekistereistä, tuottajarekisteristä, uusiomateriaalirekisteristä ja jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustasta

Kunnan jätehuoltoviranomaisen oikeus saada uusiomateriaalirekisteristä kaikki tiedot, myös yritysten liikesalaisuuksia sisältävät, voidaan pitää ongelmallisena. Vaikka tiedonsaantioikeus on rajattu vain jätehuollon järjestämisen ja sen seurannan kannalta olennaisiin tietoihin, tietojen käyttöä ei pystytä valvomaan. Koska on tiedossa, että kuntien omistamat ja jätehuoltoviranomaisen toimivat yhtiöt ovat perustaneet ja voivat ilmeisesti tulevaisuudessakin perustaa yrityksiä, jotka voivat toimia markkinoilla vapaasti. Nämä yhtiöt ovat jo hakeneet eej-päätöksiä joillekin käsittelemilleen jättemateriaaleille samoin, kun on tehneet kaupallisesti toimivat yksityiset yritykset samoille tuotteille. On siis vaarana, että liikesalaisuuksia kulkeutuu kuntayhtiön omistamalle toimijalle, joka asettaa eri toimijat hyvin eriarvoiseen asemaan.

Yksityiset yritykset voivat saada vain ne tiedot päätöksistä, joita julkiseen tietoalustaan LVV:n toimesta lisätään, jonka osalta on myös tarkkaan harkittava, miltä osin hakemusten tiedot ovat julkisia.

On tärkeää varmistaa, että yritysten liiketoiminnan ja kehitystyön kannalta liikesalaisuuksiksi luokiteltavia tietoja ei ole saatavilla muille, kuin kyseisen hakemuksen käsittelevälle viranomaiselle. Vähintään uusiomateriaalirekisteriin tulisi tehdä järjestelmä, joka rekisteröi sieltä tehdyt haut ja

haun tekijät ja tarvittaessa nämä tiedot voi saada tarkastettavaksi myös se, jonka toimintaan tai päätöksiin ne ovat kohdistuneet.

147 a § Sivutuotteeksi luokittelua ja jätteeksi luokittelun päättymistä koskeva päätös

-

147 b § Hakemus sivutuotteeksi luokitteluun tai jätteeksi luokittelun päättymiseksi

-

147 c § Päätösharkinta ja päätöksen sisältö

-

147 d § Tuotteen vaatimuksenmukaisuuden varmistaminen

-

147 e § Päätöksen muuttaminen

-

147 f § Päätöksen peruuttaminen

Pykälässä säädetään LVV:n tekemien EEJ- tai sivutuotepäätösten peruuttamisesta. Onhan selvää, että aiemmin ympäristölupaprosessissa tehdyt EEJ-päätökset ovat kuitenkin edelleen niitä koskevan AVI:n tai kunnan ympäristölupaviranomaisen päätöksen mukaisesti voimassa. On tärkeää, että näin on, eikä toiminnanharjoittajan tarvitse hakea uutta päätöstä LVV:ltä, koska tässä esityksessä ei sinällään muuteta jäteluonteen päättymisen kriteereitä.

147 g § Päätöksen suhde myöhempään sääntelyyn

-

147 h § Valitusoikeus sivutuotetta tai jätteeksi luokittelun päättymistä koskevassa asiassa

-

147 i § Uusiomateriaalirekisteri

-

47 b § Sivutuotteeksi luokitteluun tai jätteeksi luokittelun päättymistä koskevan asian ratkaiseminen jätelain mukaisessa menettelyssä

-

Muuta huomioon otettavaa

Peab Industri Oy pitää esitystä UTU-menettelystä lähtökohtaisesti hyvänä asiana ja ymmärtää, että nyt lausunnolla olevat muutokset koskevat tarvittavia muutoksia jätelakiin ja ympäristönsuojelulakiin, jotta jätteeksi tai sivutuotteeksi luokittelu voidaan tapauskohtaisessa menettelyssä erottaa ympäristölupamenettelystä. Peab haluaa kuitenkin esittää huolen asfalttijätteen ja erityisesti sen sisältämän bitumin mahdollisesta päättymisestä maantäyttöihin tai

muihin toisarvoisiin hyödyntämiskohteisiin, kuin asfaltin valmistuksen raaka-aineeksi, jos tulevaisuudessa asfalttijätteen jäteluonteen päättymistä maanrakennuskäytössä helpotetaan. Kiertotalouden periaatteiden mukaisesti jätteet ja sivuvirrat tulisi aina hyödyntää mahdollisimman korkea-arvoisesti eikä hukata arvokkaita resursseja. Jotta näin tapahtuisi, tulee lainsäädännöllä ja muilla ohjauskeinoilla edistää jätehierarkian mukaisesti erityisesti korkea-arvoista ja materiaalin arvon säilyttävää kierrätystä ja uudelleenkäyttöä eikä tukea jätteen tuottajien tarpeita päästä jätteistä mahdollisimman halvalla ja helposti eroon, johon tietyt helpotukset voivat hyvistä tavoitteista huolimatta johtaa.

Peab pyytää varmistamaan, että mahdollisesti tulevassa sivuvirtojen jäteluonteen päättymiseen liittyvässä asetuksessa (HE:n luku 8, jonka mukaisesti Valtioneuvoston asetuksella tullaan sääntelemään tarkemmin ainakin Lupa- ja valvontavirastolle tehtävän hakemuksen sisällöstä) ja sen valmistelutöissä sekä toivottavasti LVV:n päätöksentekoa tukevissa ohjeissa otettaisiin tämä huomioon ja kuultaisiin asfalttiteollisuutta erityisesti asfalttijätteen ja erityisesti siinä olevan arvokkaan bitumin kierrossa säilyttämiseksi. Perusteluina esitämme lisäksi, että

- Jätelain ja varmasti myös tulevan kiertotalouslain tarkoituksena on vähentää neitseellisten materiaalien käyttöä. Mikäli asfalttirouhe päätyy maantäyttöihin tai merkittävässä määrin maarakentamiseen kiviaineskäytössä, hukataan arvokasta bitumia, joka täytyy sitten asfaltin valmistuksessa korvata neitseellisellä bitumilla. Samalla hukataan myös asfaltin valmistuksessa tarvittava kovaa kulutusta kestävä kiviaines, jota ei ole saatavilla läheskään kaikista kiviainesesiintymistä.
- Bitumin tulee kierrättää bitumina. Se on Suomessa tuontituote ja sen valmistus- ja kuljetuspäästöt ovat suuret. Ainoa suomalaista bitumia on täällä jo asfaltin valmistukseen käytetty ja asfalttirouheesta kierrätetty bitumi. On siis myös huoltovarmuusasia pyrkiä säilyttämään olemassa oleva resurssi käyttökelpoisena.
- On myös julkisen talouden edun mukaista, että asfalttirouheesta olevaa bitumia ei tuhlaata täyttömateriaaliksi. Bitumin saatavuus tulee todennäköisesti heikkenemään ja hinta nousemaan. Suurimmat asfaltin tilaajat ovat Väylävirasto, ELY sekä kunnat ja kaupungit, joten asfaltti maksetaan käytännössä verovarjoilla. On myös tunnettu tosiasia, että tieverkoston korjausvelka on kasvanut merkittävästi, joten on kansallisesti muutoinkin tärkeää, että teiden päällysteitä pystytään uusimaan ja pitämään kunnossa tulevaisuudessa.
- Asfalttirouheen välivarastointi asfalttiasemilla pitäisi mahdollistaa niin, että se voisi toimia varmuusvarastona. Tämä tarkoittaisi, että asfalttiasemat voisivat ottaa vastaan ja välivarastoida asfalttijätettä kaikista lähialueen kohteista, vaikka välttämättä ei olisi tiedossa, että kaikki saadaan kierrättämään kolmessa vuodessa, jota ympäristöviranomaiset ovat alkaneet pitämään ehdottomana määräaikaana jäteverollisuudelle tai sille, että kyseessä olisi loppusijoitus. Bitumi säilyy hyvin kasavarastoidussa asfalttijätteessä käyttökelpoisena pitkiä aikoja. Suomi on pitkien etäisyyksien maa, eikä hankkeiden päällystyöt jakaudu tasaisesti eri vuosina, joten siksi asfalttijätevaraston salliminen hallitusti asfalttiasemilla on sekä ympäristön että taloudellisten näkökohtien kannalta tarpeellista ilman, että siitä voidaan katsoa aiheutuvan ympäristön pilaantumisen vaaraa.

Koskenranta Johanna
Peab Industri Oy

Lainkari Taru
Peab Industri Oy